

Λατινική Αμερική : γυρίζει δεξιά

Γράφει ο
Βύρων Τομάζος

Το έναυσμα αυτού του άρθρου μου το έδωσε ένας βραζιλιάνος που ήταν στα «Ποσειδώνια». Τον ρώτησα πως είναι η κατάσταση στη χώρα του και μου είπε «χάλια πολύ χάλια». Του είπα γιατί μια χώρα σαν τη Βραζιλία με τόσο φυσικό πλούτο και τεράστια έκταση εν συγκρίσει με τον πληθυσμό της, δεν μπορεί να θρέψει έστω υποτυπωδώς το λαό της; Παλιά τα ρίχνατε όλα στους αμερικάνους και στις πολυεθνικές, αλλά την τελευταία δεκαετία είχατε όλο κεντροαριστερές κυβερνήσεις, σχεδόν σε όλη τη Λατινική Αμερική, που υπόσχονταν ευημερία στον λαό και ίση κατανομή του πλούτου. Μου είπε ότι «μετά από την τρομερή άνθιση της οικονομίας το 2002, που είχε και η δική σας ναυτιλία «boom», που παίρνανε χιλιάδες δολάρια την ημέρα τα βαπόρια σας, όπως θυμάσαι, η εξαγωγή των πρώτων υλών ήταν τόσο πολύ μεγάλη που έδινε τη δυνατότητα στις αριστερές κυβερνήσεις να κάνουν κοινωνικές πα-

ροχές, π.χ. στη Βραζιλία η κυβέρνηση έδωσε στο 40% περίπου του συνόλου των φτωχών οικογενειών της Βραζιλίας, κάπου 150 δολάρια ανά οικογένεια (το *casa famiglia*, που αποδείχτηκε χρυσοφόρο σε ψήφους), κι έτσι κόπηκε η όρεξη για δουλειά... και μειώθηκε ο παραγωγικός ιστός της χώρας».

«Επιπροσθέτως, οι Κινέζοι που αγόραζαν τις πρώτες ύλες και αγροτικά προϊόντα ζήτησαν να έχουν ειδικό δασμολόγιο για τα κινέζικα προϊόντα, κι έτσι έκλεισαν αρκετές βραζιλιάνικες βιοτεχνίες. Βέβαια αυτές είναι δύο από τις εξηγήσεις, μεταξύ άλλων».

Με αυτά που μου είπε και σύμφωνα με τον αναλυτή της **Morgan Stanley**, Ruchir Sharma, που έχει γράψει και σχετικό βιβλίο για την άνοδο και πτώση των λαών από το οποίο έχει μια μικρή περίληψη το *Time*, που αναφέρει ότι λόγω της οικονομικής αναταραχής εξασθενούν τα αριστερά κόμματα και κερδίζουν τα ακροδεξιά.

Στη Λατινική Αμερική έχω πάει πολλές φορές, πότε για δουλειά πότε για τουρισμό, και πάντα με προβληματίζε ο λαός και η νοοτροπία του.

>>

Συνέχεια στη
σελίδα 4

(Σε ασύνδετο σχήμα)

Γράφει ο
Βύρων Τομάζος
Μηχανολόγος,
Απόφοιτος Πολυτεχνείου
Μονάχου
e-mail: btomazos@gmail.com

Κάπου στο 1978 διέσχισα μια μεγάλη περιοχή στη Βενεζουέλα και σταμάτησα σε ορισμένα χωριά. Βρήκα χωριά σε άθλια κατάσταση, τα σπίτια τους ήταν σαν αυτά που έχει περιγράψει ο Καζαντζάκης στα ταξιδιωτικά του για την Κίνα. Περιγράφει το παλιό κινέζικο σπίτι, ένα δωμάτιο για όλους και με έναν κουβά απ' έξω με καπάκι για πόσιμο νερό από τη μια μεριά της πόρτας και από την άλλη μεριά ένας παρόμοιος κουβάς για παντός είδους απορρίμματα. Κάτι παρόμοιο ήταν και το σπίτι που είδα στη Λατινική Αμερική, ήταν από τιμμεντόλιθους και μια στέγη από τενεκέ. Έξω από τα σπίτια είδα ορισμένους άντρες να καπνίζουν και να απολαμβάνουν κάθε ρουφηξιά και ορισμένες γυναίκες να φαίνεται ότι δουλεύουν. Θυμάμαι ότι υπολόγισα τότε ότι για να χτιστεί αυτό το σπίτι δεν χρειαζόταν παραπάνω από δέκα μεροκάματα. Γύρω από το σπίτι υπήρχαν τροπικά δέντρα από τα οποία έπαιρναν τροπικούς καρπούς, σίγουρα το κλίμα παίζει το ρόλο του.

Τη δουλειά που πήγα να κάνω σε ένα βαπόρι, μετά από 15 ημέρες περίπου απραξίας, έφερα 6 άτομα από την Ελλάδα και το τελειώσαμε σε 2-3 μέρες. Επίσης, σε ένα ταξίδι που έκανα τουριστικό, σε συζητήσεις - πειράγματα που είχα με την ξεναγό μας, σε μια συζήτηση που είχαμε μας είπε ότι θέλει να δουλεύει μονάχα τρεις μήνες το χρόνο, χρειάζεται 2-3 παντελονάκια και δύο ζευγάρια παπούτσια. Θέλω να ζήσω, δε θέλω να έχω το άγχος που έχετε εσείς. Κάποιος άλλος πετυχημένος επιχειρηματίας, που είχε ζήσει πενήντα χρόνια στη Λατινική Αμερική, μου είπε ότι έχει παραμείνει σε πολύ κόσμο ακόμα η αποικιοκρατική νοοτροπία. Κάτι τέτοιο μου είπε και ο έλληνας επιχειρηματίας που μας φιλοξένησε. Αυτοί, μου λέει, τρώνε μόνο κρέας κι όταν είναι χορτάτοι δεν τους βρίσκεις για δουλειά... Αυτή η θαυμάσια επιτυχία των αριστερών κυβερνήσεων πήγε να θαυμάσει κι ο πρωθυπουργός μας και την έφερε για παράδειγμα και για εμάς. Πέτυχε την εποχή των παχιών αγελάδων που μοίραζαν οι αριστερές κυβερνήσεις παροχές, κλπ.

Η τότε αριστερή στροφή υποστηρίχτηκε από τις υψηλές τιμές των πρώτων υλών και αγροτικών προϊόντων. Μόλις όμως οι τιμές με τη διεθνή κρίση έπεσαν, έπεσαν και οι οικονομίες.

Αυτές οι κακές οικονομικές καταστάσεις πυροδότησαν την πτώση των αριστερών κυβερνήσεων την μια μετά την άλλη. Από τον περασμένο Νοέμβριο στην Αργεντινή με μηδενική ανάπτυξη και 25% πληθωρισμό οδήγησε στην ήττα της προέδρου **Cristina Fernandez de Kirchner**, επίσης αριστερά κόμματα έχασαν ψήφους όπως του **Nicolas Maduro** στη Βενεζουέλα, του **Evo Morales** στη Βολιβία, **Rafael Correa** στο Εκουαδόρ και **Ollanta**

Humala στο Περού, το αποκορύφωμα τον τελευταίο μήνα ήταν η αναστολή της προέδρου **Dilma Rousseff** στη Βραζιλία, με την ανάληψη καθηκόντων από τον προσωρινό πρόεδρο **Michel Temer**.

Για να είμαστε πιο δίκαιοι η κρίση του 2008, η χειρότερη από το 1930, έφερε τα πάνω κάτω παγκοσμίως και χτύπησε περισσότερο τις χώρες που δεν έχουν σαν κίνητρο να παραγάγουν αλλά να μοιράσουν. Η κατάσταση στη Λατινική Αμερική σε ορισμένες χώρες ήταν τόσο τρομερή που οι άνθρωποι κυνηγούσαν τους σκουπιδοτενεκέδες, σε χώρες με τεράστια γεωγραφική έκταση και τεράστιο φυσικό πλούτο.

Τι φταίει; Αν ρωτήσεις τους συντρόφους θα σου πούνε οι πολυεθνικές, μα σ' αυτές τις χώρες όλοι οι αριστεροί ηγέτες πολέμησαν τις πολυεθνικές. Οι σύντροφοι αγνοούν έναν σοβαρό παράγοντα ότι οι νέες τεχνολογίες, τα νέα προϊόντα, οι έξιπνες μηχανές κ.λπ., μπορούν μόνο να αναπτυχθούν από τις πολυεθνικές οι οποίες διαθέτουν τα τεράστια απαιτούμενα κεφάλαια.

Δυστυχώς ή ευτυχώς αυτή είναι η κατάσταση και όσο πιο γρήγορα το συνειδητοποιήσουμε τόσο πιο εύκολα θα πάρουμε κι εμείς ένα μικρό μερίδιο από αυτές τις εξελίξεις.

Ο **Ruchir Sharma**, της **Morgan Stanley**, το φιλοσοφεί και εν μέρη εξηγεί τα ανεβοκατεβάσματα των κρατών, ότι οι πολιτικοί ρυθμοί μιας χώρας μιμούνται τους ρυθμούς της ζωής.

Η κρίση γεννάει μεταρρυθμίσεις, οι οποίες πυροδοτούν οικονομική αύξηση που εμπνέει εφισυχασμό, ο οποίος σκοτώνει τις μεταρρυθμίσεις και δημιουργεί καινούρια κρίση... Δηλαδή, πάμε από κρίση σε κρίση...

Από την Αργεντινή μέχρι τη Βραζιλία οι οικονομικοί ιθύνοντες γιορτάζουν τις καινούριες κυβερνήσεις, αυτό είναι ένα καλό νέο, γιατί οι καινούριοι αρχηγοί φαίνονται να είναι **πιο πραγματικοί αναμορφωτές παρά θυμωμένοι λαϊκιστές**.

Βέβαια, η συγκυρία της κρίσης δεν τους βοηθάει, αλλά ο καλός ο καπετάνιος στη φουρτούνα φαίνεται. Η κρίση έχει και τα καλά της, μας μαθαίνει πως να αντιμετωπίζουμε την πραγματικότητα πέρα των λαϊκιστικών φθυσμάτων και αυτό είναι το αισιόδοξο σημείο και για εμάς και για τη Λατινική Αμερική.

Ο λαός τώρα την εποχή της πληροφορικής και του ίντερνετ είναι αρκετά πληροφορημένος και είναι σε πολύ καλύτερη μοίρα να κρίνει τους πολιτικούς και τους λαϊκιστές, βλέπει και ζει την πραγματικότητα.

Όπως το είπε και ο **Abraham Lincoln**, πρώην πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών, **μπορείς να κοροϊδεύεις όλο τον κόσμο σε κάποιο χρόνο και μερικούς από τους ανθρώπους όλο το χρόνο, αλλά δεν μπορείς να κοροϊδεύεις όλο τον κόσμο όλο το χρόνο**.

Ας ελπίσουμε ότι θα το συνειδητοποιήσουν και οι λαϊκιστές.

Ας ελπίσουμε επίσης να ακολουθηθεί και η δική μας κυβέρνηση αυτό που πάει να γίνει στη Λατινική Αμερική και να επιμείνει ο πρω-

θυπουργός μας στη στροφή των 180 μοιρών που πήρε και να έχει τη δύναμη να εφαρμόσει αυτή την πολιτική και να πείσει τους εναπομείναντες ιδεοληψίες ότι και οι Λατίνοι αριστεροί που θαύμαζαν έφεραν μεγάλο καταστροφή στη χώρα τους και αλλάζουν.

Οι Λατίνοι ψηφοφόροι άρχισαν να στρίβουν δεξιά αντιστρέφοντας τη ροζ παλirroια της περασμένης δεκαετίας που είχε φέρει την αριστεροσοσιαλιστική άνοδο στην εξουσία σε μια ντουζίνα χώρες της Λατινικής Αμερικής, στηριγμένη στις ισχυρές εξαγωγές των βασικών προϊόντων τα οποία δικαιολογήσουν υψηλά επί-

πεδα των κοινωνικών δαπανών. Αυτό άλλαξε το 2015 που οι παγκόσμιες τιμές των βασικών εμπορευμάτων υποχώρησαν, η οικονομική ανάπτυξη έγινε αρνητική και ο πληθωρισμός κατά μέσο όρο ήταν 15%, το υψηλότερο ποσοστό από τις κρίσεις της δεκαετίας του 1990. Αυτές οι κακές συγκυρίες σίγουρα προκάλεσαν την πτώση των κυβερνήσεων της αριστεράς τη μια μετά την άλλη.

Θυμάμαι παλιά τη δεκαετία του '70 που αναπτυσσόταν ραγδαία η Ιαπωνία και οι γιαπωνέζοι μας πήραν μια δουλειά από μία αμερικάνικη εταιρεία που αντιπροσωπεύαμε. Απελπισμένος ο αμερικάνος μου λέει «*Βύρωνα κάτι πρέπει να κάνουμε με αυτούς, πρέπει να τους μπολιάσουμε με τον ιό της leisure (ελεύθερος χρόνος, άνεση, ακαματωσύνη) και να πάρουμε αυτόν τον ιό από τους Λατίνους της Νοτίου Αμερικής*».

Ο ιός αυτός έχει κάπως αντιμετωπιστεί αλλά οι ρίζες του ακόμα έχουν μείνει. Ευελπιστούμε να φτιαχτεί ένας πιο καλός αντιός. Φαίνεται κάτι πάει να γίνει τώρα με τις νέες κυβερνήσεις.

Για να σοβαρευτούμε και λίγο είναι πολύ δύσκολο να αναφερθούμε σε ένα λαό γιατί σε όλους τους λαούς υπάρχουν όλου του είδους οι άνθρωποι, παραγωγικοί, ακαμάτες κ.λπ. Απλώς αναφερόμαστε στην επικρατούσα νοοτροπία.

Μιας και γράφω για τη Λατινική Αμερική ήρθε στο μυαλό μου, ο **Che Guevara**, ο κολλητός του **Κάστρο**, το ίνδαλμα των αριστερών ανά τον κόσμο, και τον δικό μας που κινητοποίησαν και απεργίες προς τιμήν του. Ο **Che** έκανε πολύ καλή δουλειά για τη διάδοση του κομμουνισμού στη Λατινική Αμερική, αλλά όπως αποδείχτηκε εκ των υστέρων, μιας και οι κομμουνιστικές του ιδέες ήταν ουτοπικές, έκανε μεγάλη ζημιά στο λαό της Λατινικής Αμερικής, ο οποίος είχε / έχει όλες τις δυνατότητες να γίνει σαν τη Βόρειο Αμερική. Μάλιστα η Νότια Αμερική έχει πολύ περισσότερο φυσικό πλούτο από τη Βόρεια, άρα κατ' εμέ φταίει το σύστημα διακυβέρνησης και η νοοτροπία του λαού.